

הצלחה מקצועית פירושה הצלחה חברתית

עם מסיבת הרפת במרחביה

שמענו שמועה כי בליל־שבת עומדת להתקיים מסיבת הרפת, והזמננו את עצמנו לשיחה עם הרפתנים. יותר מאשר הצד המקצועי עניין אותנו הצד החברתי: ללא שום סיבות, „אובייקטיביות“ (אקלים, קרקע) היתה תמיד הרפת מן הענפים המרכזיים במשקנו ובתקופות שונות אף מהמציאות בארץ או באיזור. משמע, הכריע הגורם האנושי. ומאז־ומתמיד היו הרפתנים חבורה מובחנת בנוף הקיבוצי בשעות־העבודה הספציפיות שלהם, בשעות־הארוחה האחרות, בהמשך השיחה על פרות וליטרים ועגלות וכדי (או טאנקרי) חלב והובלת ירק וזבל, ולהבדיל נהגים ומודדים ומדידות. והדבר המפליא ביותר: לפני כ־כֹּכֶך שנים פקדו את הרפת מחלות קשות, היא התחסלה, עברה למעבר־לכביש, נבנתה על יסודות חדשים ובהרכב אישי חדש לחלוטין — ואעפ״כ נמשכת המסירות והמובחנות, ואף חוזקה.

בפגישה השתתפו אבנר, עזרא, דליה ותלי.

המראיין: דוד כנעני.

תחילה ביקשנו אינפורמציה עניינית: לכבוד איזה מאורע נערכת המסיבה מה הם הישגיה של הרפת בשנים האחרונות?

אבנר (הרכז): המסיבה נערכת לרגל קבלת פרס קפלן לשנת תשכ״ט עבור ההישגים שהשגנו בתשכ״ח — העלאת התנובה הממוצעת ל־8600 ק״ג חלב לפרה בשנה, שהוא הישג בקנה־מידה בינלאומי. שנת תשכ״ח היתה שנת שיא, וזכינו בה ל־3 פרסים (שניתנו בתשכ״ט): א) פרס

— כמה פרסים קיבלה הרפת?

תשכ״ו	תשכ״ז	תשכ״ח	תשכ״ט	מיספר הפרות
178	185	173	180	ק״ג חלב לפרה
6087	7939	8596	8176	אחוז השומן
3.01	3.01	3.03	3.04	

אבנר: בתשכ״ג קיבלנו פרס־עבודה של ההסתדרות, ומאז ועד תשכ״ח כל שנה עבור העדר המצטיין. ואלה המיספרים לשנים תשכ״ח—תשכ״ט:

— בתשכ״ט יש ירידה, ואף הפסדנו את המקום הראשון.

עזרע ו ת ל י (בסיוע שאר הרפתנים) מס־בירים: נכון, יש נסיגה והשיגו אותנו הרפתות בקרית־ענבים (8200) ובבית־אלפא (8187), בר־הפרשים מינימאליים (מרחביה — 8176). אולם הסיבות אינן „אורגאניות“ ואינן מדאיות: א) הקטנו את הסלקציה והגדלנו את העדר; ב) היה

— אתם מדברים על התקדמות נוספת, והרי יש איזה גבול, „טבעי“ לתנובה של פרה. אמנם, ב„ספר מרחביה“ מספר פלאשר כי ב־1915 היו ברפת במרחביה 15 פרות עם 1300 ליטר חלב בשנה, והיה זה שיא ארצי. אך ודאי יש איזה גבול שאי־אפשר לעבור אותו. לאיזה מיספרים אתם חותרים?

ממוצע כזה בעדר.

עזרא: אגיד לך מה שאמר פעם ראובן ניר, רפתן ותיק ו„בעל רעיונות“, כשחידשנו את הרפת, לפני שנים: „אם יש פרה אחת בעלת 7000 או 8000 ליטר חלב — אין כל סיבה שלא יהיה

ת ל י: והיום יש אצלנו פרות עם תנובה שנתית של 14 אלף ליטר.

— האם יש בעולם רפתות עם תנובה גבוהה כמו אצלנו?

הוא שונה לחלוטין; שם יש מיליונים ראשי בקר ואצלנו לכל-היותר כמה רבבות; והעדרים המובחרים הם שם מיעוט קטן. אך מוטב שתשוחח בעניינים אלה עם אלעד, שביקר בארה"ב ואי-רופה, ויספר לך על ההישגים שם בהשוואה עם רפתנו.

ת ל י : באירופה, לרבות הולאנד, אין הישגים כאלה. בארה"ב ישנם כמה משקים פרטיים — בקאליפורניה — בסדר-גודל כמו שלנו (ולמעלה מזה) ועם תנובה גבוהה. ע ז ר א : אך יש לקחת בחשבון את ההבדלים הרבים בינינו לבין ארה"ב: הרקע, ההיסטורי

— נעזוב את השאלות המקצועיות ונפנה לבעיה אחרת, ל"סוד ההצלחה". יש כאן משהו מפליא ומרנין. אנו עומדים בשנות השבעים והחקאלות איננה בשיא הפופולאריות, ובייחוד הענפים שאינם "על גגלים". והנה לרפת שלנו נמשכים הרבה אנשים צעירים, וזאת על אף העובדה שהעבודה ברפת קשורה בעבודת-לילה ובמשמרות ובלילוך ובריחות. מהו כוח-המשיכה שלכם?

על תנאי-העבודה. אנו משוחחים עם ילדי-המוסד הנכנסים לרפת, מסבירים על קשיי-העבודה (יור תר שעות, תנאים לא כל-כך נוחים). אך תנאי חשוב הוא יחס לבעלי-חיים. למזלנו, כל העובדים ברפת יש להם יחס לבעלי-חיים.

א ב נ ר : לאחר שקיבלנו את הפרס באו כת-בי-עתונות ואנשי משקים וכולם שאלו על סוד ההצלחה, רצו לדעת את ה"פאטנט" המיוחד שלנו. אחת הסיבות שנשאיתי במרחביה היא העבודה ברפת. זהו מקום-קליטה מצוין, שורר בו "אקלים דמוקראטי".

ת ל י : הרפת היא ענף מצליח. לולא היה ענף מצליח ייתכן שהמצב היה אחר. מתקשרים אלינו צעירים עוד בהיותם במוסד. ואחד מגורמי-המשיכה הוא שצוות-הרפתנים הוא צוות צעיר. דבר זה יותר חשוב להם אפילו מ"גלגלים". לכל עובד חדש שנכנס לרפת ניתנת האפשרות להתפתח ולהתקדם, והוא מסודות גדולתו של הענף. עובדים חדשים נעשים עובדים מקצועיים בזמן קצר מאוד. הם רכזי חליבה, משתתפים בשיטות ניתנת להם האפשרות לגלות יוזמה, והם שותפים מלאים להכרעות. על כן הם גם לא מקפידים

— הייתכן מקום-עבודה גדול בלי הירארכיה?

שאנו חוגגים כל אירוע משפחתי, עורכים מיפ"גש, קומזיץ (כמובן, בשר), וזה מגבש את הצוות. וכך גם הישיבות וההתארגנות. במשפט אחד אפשר לסכם: הבעיה המקצועית העיקרית של הרפת היא הבעיה החברתית. נדמה לי כי המבדיל אותנו מרפתות (וענפים) אחרות הוא בכך שאין אצלנו הירארכיה מקצועית, קיימת רוטציה בריכוז ובכל התפקידים, אין "בוסים" ו"פועלים פשוטים". יש אקלים דמוקראטי הלכה למעשה. מוגשמת אצלנו הסיסמה הישנה, "אחד למען כולם, כולם בעד אחד". אם בא עובד ומבקש לפתע לנסוע היום או מחר — נעשה למענו את המאמץ, על אף הקושי הכרוך בכך. והכל יודעים כי בפעם אחרת יעשה הוא את המאמץ למען אחר.

א ב נ ר : ישנה הירארכיה, "פאטריארכאלית", משפחתית (ברפת אנו אומרים "אבא עזרא", "אבא תלי", "סבא משה", "אמא רוני", "אמא דליה" וכו'). אבל אין שום דפוסיים פורמאליים. ישנו רק האדם והאוטוריטה האישית והמקצועית שלו.

ע ז ר א : כוח-המושך של הרפת כלפי החדשים הוא הצד החברתי ולא-דווקא המקצועי. שהרי בזה עדיין לא התנסו. בקיצור אפשר להגיד שצוות-הרפתנים הוא כעין משפחה. עוד לפני 10 שנים הצלחנו ליצור אווירה חברתית כזאת, שפשוט נעים לבוא בבוקר לרפת ולעבוד בה. החברה מתכנסים ברצון ביחד, שוררת הרגשה של שוויון, והתחושה "המשפחתית" חורגת מ-תחום הרפת ושמונת שעות-העבודה ומשתרעת על פני שאר שעות היום. מסורת היא אצלנו

— ידוע שאין מוצלח מההצלחה, אבל יש בה גם סכנות רבות. היא מפנקת, היא עשויה לרפות ידיים. האם שמתסלב למקרים הרבים, כשאנשים ש"הצליחו" מוציאים את המסקנה שהגיע הזמן לנוח, "על זרי דפנה" — וההצלחה פגה. האין סכנה כזאת צפויה גם לכם?

עזרא: אינני סבור. הנתון היסודי איננו ההצלחה (עלולות להיות גם תקופת שפל), כי אם האמונה בהצלחה. והאמונה היא בידי האדם. אתן לך דוגמה: ה"קומאנדו" בצבא. זוהי יחידה הצריכה לעבוד קשה יותר, ולהתאמץ יותר, להסתכן יותר. ודווקא אליה מתגייסים "גברים". היא מבטיחה להם סיפוק ועניין. ולכך מצטרפת

— יפה. נשמע עכשיו מה אומרות הנשים שברפת. הלא זה אחד הענפים החקלאיים המעטים שעובדות בו בחורות. האם, "הנשיות" מוסיפה משהו לענף?

דליה: טוב. אז זהו. אגיד כמה מלים על "העולם שמעבר לכביש". טוב לעבוד ברפת, ויש סיפוק מהעבודה בה. קשה לצאת משם, ומי שעוזב — חוזר. זהו יום-עבודה מגוון: חליבה, הזנה, בת נהגת בגין-דיר, ועוד. מה יש לדבר, לא היו מסתדרים ברפת בלי בנות. ויותר טוב לעבוד בחברת בנים מאשר בחברת-נשים טהור רה (כאן מופעלת צנזורה). הרפת היא עולם בפני עצמו, והוא עונה על הרבה צרכים אנושיים. גם מרגישים שעושים עבודה חשובה, פרוי

מי עובד היום ברפת?

— משה י. (תכתוב עליו!), עזרא, תלי, אבנר, אלי אמסלם, איציק, חיימקה, רוני, נינה, דליה. ביבה תחזור בקרוב מהצבא וגם היא תחזור לרפת. מהמוסד עובדים חנה'לה מילמן, אליהו קויפמן, משה'לה וברוך ("ערבה"). עזרא: יש לנו ויכוח מתמיד עם סדרני-העבודה, המבקשים להוציא אנשים מהרפת למקור

— מישאלות כלשהן?

דליה: ראדיו חדש, ומיזוג-אוויר לפחות. במקלה וסולו: אל תשכח לציין את תרומתן החשובה של נשי הרפתנים (ובעלי הרפת-תניות) לרפת. הן שותפות מלאות למאמצים שלנו ולהצלחת הענף ולהן חלק נכבד ב"משפחה". ואל תפסח חלילה על "האזרחים", למעלה מעשרה חברים, שהתנדבו לעבוד בלילה והם

דוקטיבית. וההווי השמח בארוחת-הבוקר שלנו, שהיא המיפגש המרכזי, ובארוחת-לילה. מבררים את כל עסקי הקיבוץ, ביום א' בבוקר מוסר אחד מה היה בשיחת-הקיבוץ אמש כאן מתפתח ויכוח מדוע לא באים לשיחה — והוא פרשה לחוד, מספרים חדשות. בצהריים "חוזרים לקיבוץ", אבל יום-העבודה נמשך: יש עניין להיפגש גם ב"ק"י בוקר" עם אנשים שאתה עובד עמיהם. לא, לא היו מסתדרים ברפת בלי בנות.

מות-עבודה אחרים. אבל הרפת שונה משאר הענפים בזאת שכאן "אי-אפשר לכבות", "שאל-טרים". בשעת-חירום אפשר אפילו לקחת ילדים לחדר, או לאכול בחדר אוכל כלשהו. הרפתנים הן ה"אמהות" של הפרות, אלא שאותן אי-אפשר לקחת לחדר.

שותפים טובים ואחראיים במעשינו ובהישגינו; על דוד לימור, הדואג במסירות להספקת התער-רובת והדלק; על המספואניקים (כל התכונות הטובות, כנ"ל). ואחרון-אחרון חשובה: יטקה, הרפתנית הור-תיקה. מזה שלוש שנים היא דואגת להזנת הרפת-תנים ברמה בינלאומית, בנאמנות רבה. תכתוב כי תדחת כל הרפתנים נתונה לה.

מן הרפתנים של-היום הלכנו לרפתן הוותיק של-אתמול: לאלעד. שאלנו אותו שאלות מקצועיות", אף סיפרנו לו שפיץ-בקיצור את תמצית שיחתנו עם הרפתנים.
— האם יש גבול לתנובתה של פרה?

היום על תיכנון טיפוסי מיבנים חדשים, המבטיח חים נוחות לפרה ולעובד וטיפול יעיל בפרות. הם צריכים להיות מותאמים לתנאים הספציפיים של כל ארץ וארץ. כן משכללים את מכונות-החליבה. עבודה רבה מושקעת בטיפול הגזע, ויש הישגים רבים. המדע הווטרינארי מתפתח בעקבות הרפואה הכללית, ורבים החידושים במחקר, בחיסון ובתרכיבים, ובאורח כללי ניתן לומר שעם גידול העדרים ועליית הרמה עולה חשיבותו של הצד הניהולי והארגוני ("ממשק"). הצד החברתי הוא היסוד להצלחת הרפת, אך גורם זה לבדו איננו עשוי להסביר את הכל. אפשר להגדיר את קשר-הגומלין כך: הידע המקצועי והטיפוחי עומד לרשות כל המשקים, אולם רק צוות טוב מסוגל ליישם את הידע המצטבר לצרכים המקומיים.

— בלי הרף מרחיקים את "הגבול האחרון", והישגים שנחשבו עוד לפני כמה שנים לבלתי-אפשריים, היום הם בהישג ידו של האדם. אם יש בעדר פרה הנותנת 13 אלף ק"ג חלב, מותר להניח כי אפשר להרים את כל העדר לרמה כזאת. אבל מתעוררת כאן שאלת הרנטאביליות: ייתכן כי צריך להשקיע עבודה, הזנה והשקעות מרובות כ"כ על כל ליטר נוסף (החשוב "המארגינאלי") עד שהדבר לא יהיה כדאי. המגמה בארץ ובעולם היא היום למצוא חומר רי-מזון זולים, סינתטיים, ובייחוד שימוש בתור צרי-הלוואי של התעשייה ובפסולתה. כיוון התפתחות נוסף בהזנה הוא חיפוש אחר מזון כולי ("טוטאלי") — תערובת מזון, המכילה בין השאר מזון פחות טעים (גס) שהפרה לא היתה אוכלת אותו כשהוא לחוד. מכינים אותו מכוני תערובת, וכרוך בו חסכון בעבודה. וכן שוקדים

— כיצד אתה רואה את המצב אצלנו בהשוואה לרפתות שראית בעולם הרחב?

גם אחוז השומן גבוה יותר אצלם. ואעפ"י שחולבים במשקים שבקאליפורניה רק פעמיים ביום, הרי הרפתות שיצרו וניצלו את כל התנאים הראציונאליים הגיעו לתנובות גבוהות (8000 ליטר לפרה לשנה, בממוצע). הבעיה העיקרית המטרידה אותם היא חוסר כוח-אדם, ובעל מקצוע טוב מקבל משכורת גבוהה. במשק כזה עובדים כרגיל בני-המשפחה וכן בעלי-מקצוע מעולים שעברו הכשרה מתאימה. תמהה השיחה עם אלעד ולא נשלמה.

הועתק מ"במשק", עלון מס' 4 של

קיבוץ מרחביה שהופיע ב-20.2.70.

— במזרח (בריה"מ וכו') רמת התנובה היא נמוכה מאוד, ולא כדאי לערוך בכלל השוואות. שנית, ברוב חלקי העולם גידול הבקר הוא אקס-טנסיבי, ולהשוות אפשר רק גידול-בקר אינטנסיבי, כגון בין ישראל וקאליפורניה. בזו הגיעו חלק מהמשקים (וביניהם עדרי בני 300 ראש ויר תר) לרמה גבוהה בזכות המימשק היעיל, צוות טוב המנצל כראוי את ידיעותיו, מיבנים מוצלחים, הזנה ראציונאלית. התנאים האובייקטיביים בקאליפורניה טובים הרבה יותר מאשר אצלנו — אקלים נוח, חציר-אספסת משובח ובש-פע, זול הרבה יותר מהמזון המרוכז. על-כן

הודעה

החברה לפירסום "ח.כ.ס." קיבלה מהתאחדות מגדלי בקר זיכיון בלעדי לרכישת מודעות לעתוננו. כל המעוניינים בפרסום מודעות בחוברות "משק הבקר והחלב" יעבירו את החומר לחברה הנ"ל, לפי הכתובת: חברת ח.כ.ס, רח' סירקין 24, תל-אביב, טלפון — 2 01 71-2.